herpy

PILGIFTSGRODOR

Granular Poison Frog

Oophaga granulifera

Oophaga granulifera är en liten, dagaktiv pilgiftgroda på 19-22 mm från Stillahavssidan av Costa Rica och yttersta västra Panama. Huden är tydligt kornig, ryggen röd, orange eller olivgrön, och ben och buk är blågröna till turkosa. Arten lever längs skuggiga skogsbäckar, och honan matar sina grodyngel med obefruktade ägg.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates granuliferus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**19-22 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**6 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**80 × 40 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, natt	**17-21 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Könsmogen	**12-18 mån.**
Ägg per läggning	**2-5**
Kläckning	**19-20 dagar**
Larvtid	**87-212 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Obefruktade ägg från honan**
Yngelvård	**Vaktar äggen, bär grodynglen och matar grodynglen med ägg**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Oophaga granulifera är en liten till medelstor groda i släktet *Oophaga* och blir 19-22 mm från nos till kloak. Namnet kommer av det latinska ordet för korn och syftar på huden, som är starkt kornig. Ryggen och frambenen är röda till orangeröda eller gula till olivgröna. Den nedre delen av ryggen, buken, bakbenen och framfötterna är turkosa, mintgröna, blågröna, blågrå, ljusgröna eller vita, hos vissa former också enfärgat röda. Kring Quepos finns en form där det orange har ersatts av olivgrönt. Lokalformerna har namn efter fyndplatserna, till exempel 'Quepos', 'Golfito', 'Dominical', 'Baru' och 'Corcovado'.

Arten beskrevs 1958 av Edward Taylor som *Dendrobates granuliferus* och flyttades 1994 till *Oophaga*. Genetiskt står den förhållandevis isolerad och räknas som den mest ursprungliga i släktet: den är mindre nära släkt med de andra *Oophaga*-arterna än de är med varandra. Beteende och yngelvård liknar mest *Oophaga pumilio*, men *O. granulifera* är betydligt skyggare och lever mer gömd. Hanen ägnar det mesta av sin tid och energi åt att försvara sin kallplats, främst med ljud; kommer en annan hane för nära kan det sluta i strid.

I naturen är huden giftig. Liksom hos andra pilgiftgrodor kommer giftet från födan, och de skarpa färgerna varnar rovdjur. Grodor som växer upp på vanliga foderdjur bildar inget gift. Hur starkt giftet är hos vilda djur av arten är inte känt, så tvätta händerna efter arbete i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Utbredning och livsmiljö

Oophaga granulifera lever på Stillahavssidan av Costa Rica och Panama: från Parrita i provinsen Puntarenas söderut till Osahalvön och Golfito och vidare in i västligaste Panama (provinsen Chiriquí). Typlokalen ligger norr om floden Río Diquís, nära Palmar Norte. De allra flesta kända fynden kommer från Puntarenas, och arten finns bland annat i Corcovado nationalpark, Piedras Blancas nationalpark och Golfitoreservatet. Den kända populationen på Costa Ricas karibiska sida är sannolikt utsatt och härstammar från formen från Osa.

Utbredningsområdet är mindre än 20.000 km². Arten är upptagen som sårbar, eftersom skogen röjs för oljepalms-, banan- och ananasplantager, eftersom bekämpningsmedel följer med, och eftersom insamling för djurhandel kan dra ner lokala populationer. Arten klarar sig sämre i kulturlandskap än *Oophaga pumilio*. Den kan hittas i extensivt drivna plantager och sekundärskog, men överlever inte i de intensivt drivna palmplantagerna.

> **Naturlig utbredning:** Costa Rica och Panama.

LIVSMILJÖ

Oophaga granulifera är ett rent låglandsdjur som lever från havsnivå upp till 100 m och i vissa områden upp till 600 m. Den lever i lövförnan i urskog eller gammal sekundärskog. Den är bunden till små och medelstora, skuggade vattendrag som har grävt sig ned i vulkaniskt berg, så att bäcken ligger i en klyfta av block och hällar. I de vågräta springorna mellan stenarna, 0,5-2 m från vattnet, hittar grodorna skydd. Det växer alltid arumväxter som *Dieffenbachia* i närheten; bladvecken används som avelsväxter. Bäckens beskaffenhet avgör förekomsten mer än själva skogen: vid bäckar utan de stora, sprickiga stenarna har arten inte hittats.

Klimatet är tropiskt och mycket fuktigt med en tydlig regntid och torrtid. Torrtiden infaller under vinterhalvåret, och regntiden börjar omkring maj. Under torrtiden drar sig grodorna ned mot vattendragen, gömmer sig i fuktiga springor och under rötter och är bara aktiva tidigt på morgonen, ungefär kl. 6-9. När regnet kommer är de aktiva hela dagen, hanarna ropar och arten är talrik. Mitt i den tunga regntiden, när vattendragen svämmar, drar de sig undan igen, och från slutet av augusti kommer en ny period med många ropande hanar. Luftfuktigheten nära bäckarna sjunker sällan under 80 % ens under torrtiden. Eftersom arten lever längs svala, skuggade vattendrag tål den värme dåligt.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Oophaga granulifera*, och arten är sällsynt i hobbyn. Skötseln bygger på livsmiljön, svala och skuggade låglandsbäckar där grodorna lever mellan stenar och löv, och på *Oophaga pumilio*, som har samma beteende och yngelvård. *Oophaga sylvatica* och *Oophaga lehmanni* följer släktets mönster och är bättre kända i fångenskap. I samma område som *O. granulifera* lever *Phyllobates vittatus* och *Dendrobates auratus*, som är betydligt bättre kända i hobbyn.

Ett regnskogsterrarium på minst 80 × 40 × 40 cm (längd, bredd, höjd) passar för ett par. I naturen lever djuren parvis, och ett par är också den bästa hållningsformen i terrariet. Ungarna kan stanna hos föräldrarna i omkring ett år. Använd ett dräneringslager av expanderade lerkulor under ett nät och ovanpå ogödslad jord eller kokosfibrer. Lägg ett tjockt lager torra ek- eller bokblad överst. Bygg gärna ett stenparti av skiffer och platta stenar med vågräta springor på 1-2 cm, som imiterar bäckens klippblock. Korkbark, växter och särskilt medelstora bromelior och kallaväxter med vatten i bladvecken ger platser där honan kan sätta av grodyngel. Snedställda filmburkar med lite vatten är ett alternativ och kan flyttas utan att djuren störs.

Terrariet ska ha ventilation i front och tak, så att luften inte står stilla, men fukten ska bli hög. Nätet ska ha så små maskor att foderdjuren inte kommer ut.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Uppfödning av grodyngel

TEMPERATUR

Dagtemperaturen ska ligga på 21-25 °C, och grodorna är mest aktiva vid 20-22 °C. På natten ska temperaturen sjunka 4-5 °C, till omkring 17-21 °C. Årstidsvariationen är minimal, omkring 1-2 °C. Arten lever längs svala, skuggade bäckar och är mycket känslig för värme: dagtemperaturen får inte komma över 25 °C. Placera terrariet i ett svalt rum utan direkt sol, och använd LED-ljus som inte värmer. Är rummet varmt hjälper en fläkt över terrariets ventilationsöppning och regelbunden besprutning. Varningssignaler är en groda som sitter stilla i det öppna och slapp, mörk hud. Uppvärmning är sällan nödvändig; en termostatstyrd värmekabel kan användas om rummet är kallare än 20 °C.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 80-90 %, och 100 % tidigt på morgonen och sent på dagen, när terrariet sprutas. Även under torrtiden sjunker fuktigheten längs bäckarna sällan under 80 %, och det är också gränsen för terrariet. Spruta två gånger om dagen med mjukt vatten (regnvatten, osmosvatten eller avklorerat vatten), och använd gärna ett regn- eller dimsystem. Lövförnan ska vara fuktig hela tiden utan att stå i vatten, och bottenlagret får aldrig torka ut. Är terrariet för torrt söker djuren sig in i gömställen och slutar äta. Är luften för stillastående och för våt kan mögel och bakterietillväxt uppstå. Arten har en naturlig torrtid och regntid; en period med lite mindre besprutning följd av kraftigt regn motsvarar årets rytm, men är inte dokumenterad som avelsutlösare i fångenskap.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ett lågt vattenfat på 1-2 cm djup, till exempel en låg skål nedgrävd i botten eller en vattendel mellan stenarna, ger dricksvatten och luftfuktighet. Grodorna är dåliga simmare, så vattnet ska vara så grunt att de kan stå på botten. Använd regnvatten, osmosvatten eller avklorerat kranvatten, och byt det varje eller varannan dag. Amfibier tar upp vatten och ämnen genom huden, så det får inte finnas rester av tvål, kemikalier eller bekämpningsmedel på skålen, växterna eller dekorationen. Ska det avlas ska det finnas vatten i bromeliornas bladveck eller i små behållare: grodynglen lever i mycket små vattenmängder, i naturen omkring 2-3 ml per veck, och vattnet i dem ska hållas rent och friskas upp regelbundet.

LJUS OCH UVB

Arten lever i skuggig skogsbotten, så ljuset ska först och främst täcka växternas behov. Använd LED eller lysrör med hög verkningsgrad, gärna omkring 6.500 K, 10-12 timmar per dygn; det passar dagslängden i Costa Rica nära 9° nord. Det finns inget dokumenterat behov av UVB, och UVB är därför valfritt; ett svagt UVB-ljus i Fergusonzon 1 kan användas om terrariet har tillräckligt med gömställen. Ljuskällan får inte värma upp terrariet, eftersom arten är känslig för värme.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Vuxna djur får små, flygoförmögna bananflugor, hoppstjärtar, nykläckta mikrosyrsor, de minsta vaxmottslarverna och fältplankton. I naturen lever släktet av myror och kvalster, och det är därifrån giftet kommer; i fångenskap får djuren inte den kosten, och de blir därför inte giftiga. Utfodra vuxna djur varannan dag och ungar dagligen. Pudra foderdjuren med kalk och ett vitaminpulver avsett för amfibier, varje vecka till vuxna och vid varannan utfodring till unga djur. Foderdjuren ska vara små: ungarna är mycket små och ska ha hoppstjärtar eller nykläckta syrsor. Odla själv kulturer av bananflugor och hoppstjärtar, så att det alltid finns tillräckligt med foder. Ta bort döda foderdjur från terrariet.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Oophaga granulifera är skygg och lever mycket gömd, särskilt under torrtiden, då den nästan helt stänger av. Hanarna försvarar en kallplats och kallar mest under regntiden; strider är sällsynta och följer efter ljudsignaler. Hålls två hanar tillsammans måste man räkna med stress och strid. Ett par är den säkraste hållningsformen, eftersom djuren också lever parvis i naturen. Grodorna ska inte hanteras: huden är känslig, och hantering stressar dem. Ska ett djur flyttas, använd en ren, fuktad plastbehållare. Tvätta alltid händerna före och efter arbete i terrariet. Arten är dagaktiv, men visar sig mindre om det inte finns många gömställen.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsskillnaderna är små, och hanarna känns säkrast igen på lätet, som de mest använder under regntiden. Djuren blir könsmogna efter 1-1,5 år. Ett säkert par får man genom att låta djuren växa upp tillsammans.

PARNING

Avel är knuten till början av regntiden omkring maj, och en ny period med kallande hanar följer från slutet av augusti. Parningen liknar *Oophaga pumilio*: hanen kallar från sin kallplats på skogsbotten, honan kommer fram, och paret söker ett gömställe där äggen läggs. Under torrtiden finns det inget vatten i växternas bladveck, och det avlas nästan inte. En torrare period följd av kraftig besprutning motsvarar naturens rytm, men är inte känd som avelsutlösare i fångenskap.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger 2-5 ägg, oftast 3-4. Äggen läggs i hoprullade vissna löv, under stenar, i grenklykor eller i bladveck strax över marken. Hanen vaktar äggen och håller dem fuktiga med sin urin. När äggen kläcks bär honan grodynglen ett i taget upp till små vattensamlingar: håligheter i träd och bladveck på arumväxter som *Dieffenbachia* och bromelior, en till två meter över marken. Vattenmängden i dem är i genomsnitt bara 2-3 ml. Honan återvänder regelbundet och lägger obefruktade ägg i vattnet, som grodynglet lever av. Ge därför små bladveck eller filmburkar på olika höjder och låt föräldrarna sköta dem.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 19-20 dagar. Grodynglens utveckling tar lång tid, 87-212 dagar, och kan sträcka sig in i torrtiden. Uppfödning hos föräldrarna är det säkraste. Konstgjord uppfödning kan göras, men är svårt; tillvägagångssättet är detsamma som för *Oophaga pumilio*, där varje grodyngel lever ensamt i en liten behållare och utfodras regelbundet. När frambenen kommer fram ska grodynglet kunna ta sig upp ur vattnet: sänk vattenståndet och ge en sluttande yta med fuktig mossa, så att den lilla grodan kan lämna vattnet utan att drunkna.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyss förvandlade ungarna är mycket små och behöver de minsta foderdjuren: hoppstjärtar och nykläckta syrsor, senare små bananflugor. Mata dagligen och pudra fodret med kalk och vitaminer. Ungarna kan stanna hos föräldrarna i omkring ett år om det finns tillräckligt med plats och inga tecken på strid. Flytta dem om föräldrarna börjar jaga dem. Ge dem ett fuktigt terrarium med många gömslen. Tillväxten är inte beskriven för arten och motsvarar troligen *Oophaga pumilio*. Livslängden är omkring 6 år.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns inga kända sjukdomar som är särskilda för arten. Listan gäller pilgiftgrodor i allmänhet och de särskilda förhållandena för en art från svala bäckar:

- Värmestress: dagtemperaturer över 25 °C och dålig ventilation stressar arten och försvagar immunförsvaret. Kyl ner terrariet omedelbart.
- Uttorkning: för låg luftfuktighet och torrt bottenlager ger slöa, insjunkna djur som slutar äta. Spruta och fukta botten.
- Kalkbrist och felnäring: för få eller för enahanda foderdjur och bristande kalk ger deformerade ben och förlamning. Tillsätt kalk och vitaminer och variera fodret.
- Svamp- och bakterieinfektioner (däribland chytridsvamp): rodnande, sårig eller flagnande hud, slöhet och viktnedgång. Håll nya djur i karantän i minst 6 veckor och använd ren utrustning.
- Parasiter (till exempel rundmaskar): viktnedgång trots god aptit.

Sök en veterinär med kunskap om amfibier om en groda inte äter på flera dagar, är slö eller har tydliga sår. Behandling är svår, så förebyggande är viktigast.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/pilgiftsgrodor/oophaga-granulifera